

İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı Programı Kapsamında İstihdam Edilen İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Profillerinin İncelenmesi

Fatma ÖZÜDOĞRU¹ & Oktay Cem ADIGÜZEL²

Özet: Türkiye’de ilk defa 2010-2011 öğretim yılında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve Fulbright Eğitim Komisyonu arasında yapılan anlaşma çerçevesinde uygulanmaya başlanan İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programı ile Amerikalı üniversite mezunları ülkemizdeki yeni açılan üniversitelerde konuşma asistanı olarak görevlendirilmektedirler. Bu program ile hedeflenen, öğrencilerin İngilizce konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve anadili İngilizce olan bir kişi ile pratik yapabilmelerinin sağlanmasıdır. Bu araştırmada İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı programını uygulayan ülkelerin seçim kriterlerinin incelenmesi ile Türkiye’de 2011-2012 öğretim yılında yirmi üniversitede istihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanının profil özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Betimsel tarama modelinde desenlenen bu araştırmada doküman incelemesi yöntemi ve araştırmacılar tarafından hazırlanan anket yoluyla veriler toplanmıştır. Doküman incelemesi kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği benimsenmiş ve anketten elde edilen veriler betimsel istatistik çözümlerinden faydalanılarak analiz edilmiştir ve sonuçlar yorumlanmıştır. Araştırma sonuçları İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının beş dünya bölgesinde elli üç ülkede uygulanmakta olmasına karşın programın uygulanışı konusunda standartlaşmanın olmadığını göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye’de görev yapan İngilizce öğretim elemanı asistanlarının önemli bir kısmının öğretmenlik formasyonuna sahip olmadıkları, öğretmenlik formasyonuna sahip olanların da bunu kısa süreli eğitimlerle aldıkları belirlenmiştir. Bununla birlikte, Türkiye’deki İngilizce öğretim elemanı asistanlarının belirlenmesinde Türkçe bilmenin ön şart olarak konulmamış olmasına karşın, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının tamamının temel düzeyde olsa Türkçe bildikleri belirlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışmanın Türkiye’de İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının uygulanışının göz önüne serilmesi ve buna dayalı olarak da eksikliklere getirilen çözüm önerileri açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: İngilizce öğretim elemanı asistanı, İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programı, fulbright eğitim komisyonu, profil belirleme

Abstract: *The Analysis of Profiles of English Teaching Assistants Employed Through English Teaching Assistantship Program.* With the English Teaching Assistantship (ETA) Program, which first started during the 2010-2011 academic year in Turkey through an agreement between the Council of Higher Education and the Fulbright Education Commission, American university graduates are employed as speaking assistants in newly-established universities in Turkey. This program aims to improve students’ speaking skills and let them practice English with a native speaker. This research aims to analyze the selection criteria of countries offering ETA programs and the profiles of English teaching assistants currently employed at 20 Turkish universities for the 2011-2012 academic year. This research has been carried out by using the descriptive survey method. The data have been collected via document analysis and a survey prepared by the researchers. The data gathered from the document analysis have been subjected to descriptive analysis and for data gathered from the survey, statistical analysis has been implemented. Research results have shown that although ETA program is offered in five world regions and fifty-three countries, there is not standardization in the implementation of the program. According to the research results, a considerable number of English teaching assistants do not have teaching formation education and those who have it got it with short-term education. Furthermore, it has been found that all the English teaching assistants know Turkish although it is not a prerequisite for them to know Turkish. As a result, this study is thought to be important in terms of drawing attention to the application of ETA program in Turkey and the suggestions that are made in order to improve the program’s weaknesses.

Key Words: English teaching assistant, English teaching assistantship program, Fulbright education commission, profile identification

Giriş

Ülkelerin giderek birbirine daha bağımlı hale geldiği küreselleşme sürecinde, eğitim de uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Küreselleşme bireylere, kendi ülkelerinde olduğu kadar, uluslararası alanda da kendilerini geliştirme zorunluluğu getirmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nin en kapsamlı burs programlarından biri olan Fulbright programı, bireylere uluslararası alanlarda eğitim görme ve böylelikle kendilerini geliştirme fırsatı

¹ *Fatma ÖZÜDOĞRU, Okutman, Uşak Üniversitesi, Yabancı Diller Bölümü, e-posta: fatma.ozudogru@usak.edu.tr

² *Oktay Cem ADIGÜZEL, Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: ocadiguzel@anadolu.edu.tr

tanınmaktadır. Fulbright Programı, Amerikan Kongresi tarafından 1946'da, İkinci Dünya Savaşı bitiminde, eğitimsel ve kültürel değişim yoluyla ülkeler arasında ortak bir anlayış geliştirmek için oluşturulmuştur. Bu programla, hem Amerikalı öğrenciler, akademisyenler farklı ülkelerde çalışabilmekte ve araştırma yapabilmekte hem de dünyanın her yerinden gelen öğrenci, öğretmen ve akademisyenler de Amerika'da eğitim alabilmektedirler (Fulbright, 2011a). Rui-min (2009)'in de vurgulamış olduğu gibi Fulbright programıyla farklı bir ülkeye giden kişi kültürel elçilik göreviyle kendi kültürünü tanıtabilmekte, gitmiş olduğu ülkenin kültürünü öğrenmekte ve böylelikle ortak bir anlayış geliştirebilmektedir.

Fulbright programının öğrenci, öğretmen ve akademisyenler için çok çeşitli programları bulunmaktadır. Bu programların en kapsamlılarından birini ise İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı (English Teaching Assistantship- ETA) programı oluşturmaktadır. İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı programı, dünyanın farklı bölgelerindeki altmış beş ülkede uygulanmaktadır. 2010-2011 akademik döneminde yaklaşık yedi yüz elli Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı bu programa katılmıştır (Fulbright, 2011b). İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı programı, Amerikalı üniversite mezunlarını İngilizce öğretim elemanı asistanı olarak okullara ve üniversitelere yerleştirmektedir. Böylelikle, hem ev sahibi ülkedeki öğrencilerin dil becerilerinin geliştirilmesi ve Amerika Birleşik Devletleri hakkındaki bilgilerinin artırılması hem de İngilizce öğretim elemanı asistanlarının kendi dil becerilerinin geliştirilmesi ve ev sahibi ülke hakkında bilgi edinmeleri amaçlanmaktadır (Fulbright, 2011a).

İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programı, Türkiye'de ilk defa 2010-2011 öğretim yılında uygulanmaya başlamıştır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) ve Fulbright Eğitim Komisyonu arasında yapılan anlaşma çerçevesinde toplam elli dört İngilizce öğretim elemanı asistanı ülkemizdeki yeni açılan üniversitelerde görevlendirilmiştir (Yüksek Öğretim Kurumu-YÖK, 2011). 2011-2012 öğretim yılında İngilizce öğretim elemanı asistanlarının sayısı altmışa çıkarılmıştır.

İngilizce öğretim elemanı asistanları, akademik yılın başlarında Türkiye'ye gelerek Ankara'da gerçekleşen oryantasyon eğitimi sonrasında görevlendirildikleri üniversitelere yerleştirilmektedirler. Dil asistanları üniversitelerde 20 saate kadar derse girebilmektedirler. YÖK (2011), İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının amacını Türkiye'de yükseköğretimde verilen İngilizce dili eğitimi derslerine destek olunması ve özellikle de yeni açılan üniversitelerdeki İngilizce öğretim elemanı sıkıntısına çözüm olunması olarak belirtmiştir. Böylelikle, anadili İngilizce olan ABD vatandaşı üniversite mezunu İngilizce öğretim elemanı asistanları mevcut İngilizce öğretim elemanlarına yardımcı olmak üzere görevlendirilmektedirler. Bu program ile öğrencilerin İngilizce konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve anadili İngilizce olan bir kişi ile pratik yapabilmelerinin sağlanması hedeflenmektedir.

Bunun yanı sıra, İngilizce öğretim elemanı asistanlarından yerleştirildikleri okullarda:

- Konuşma gruplarında kaynak kişi olarak görev almaları;
- Küçük gruplara özel dersler vermeleri;
- Dil laboratuvarlarında öğretim elemanına eşlik etmeleri;
- Derslerde ya da okul etkinliklerinde, Amerika Birleşik Devletlerinin çalışmalarına ilişkin bilgiler vermeleri beklenmektedir. (Fulbright, 2011c).

Ülkemizde uygulanan bu programda olduğu gibi birçok ülkede "native speakers" denilen anadili İngilizce olan kişiler İngilizce öğretmenleri olarak istihdam edilmektedirler. Anadili İngilizce olan İngilizce öğretmenlerine yönelik olarak alanyazın incelendiğinde, yapılan çalışmaların daha çok öğrencilerin anadili İngilizce olan ve anadili İngilizce olmayan öğretmenlere karşı algı ve tutumlarıyla ve bu iki grup öğretmenin öğretmenlik davranışlarıyla ilgili olduğu görülmüştür (Weiss, 2010; Al-Omrani, 2008; Ezberci, 2005; Ferguson, 2005; Ahmed, 2004; Akpınar, 1996). Bunun yanı sıra, anadili İngilizce olan İngilizce öğretmenleri ile anadili İngilizce olmayan İngilizce öğretmenlerinin sıklıkla incelendiği, zayıf ve güçlü yönlerinin kapsamlı olarak tartışıldığı görülmüştür. Anadili İngilizce olan İngilizce öğretmenlerinin anadili İngilizce olmayan İngilizce öğretmenlerine göre en güçlü yönünün dile daha hâkim olmaları ve konuşma becerilerinin daha iyi olması gösterilmektedir (Ma, 2012; Çelik, 2006; Medgyes, 1992). Türkiye'nin üniversitelerde anadili İngilizce olan kişileri istihdam etmesinin nedeni bu görüşten kaynaklanmış olabilir. Chang (2011)'a göre ise sadece İngilizce'yi anadili olarak ve akıcı konuşmak iyi dil öğretimini garanti etmemektedir. Bu nedenle, İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının ve bu programla gelen asistanların profil özelliklerinin daha detaylı incelenmesine gereksinim duyulmaktadır.

Araştırmanın amacı

Araştırma kapsamında, iki temel amaç belirlenmiştir. Bu amaçlardan ilkinin, Avrupa Bölgesinde İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı programını uygulayan ülkelerin asistan seçim kriterlerinin incelenerek bu ülkeler arasında Türkiye'nin yeri ve durumunun belirlenmesi; bir diğerini ise Türkiye'de istihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profil özelliklerinin belirlenmesi oluşturmaktadır. Profil özelliklerinin belirlenmesinde İngilizce öğretim elemanı asistanlarının eğitim geçmişleri, öğretmenlik

formasyonuna sahip olma durumları, istihdam edildikleri üniversitelerdeki ders uygulamaları, program kapsamında yaşadıkları sorunlar ve önerileri temel alınmıştır.

Araştırmanın amacı çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Avrupa Bölgesi ülkelerinde yerleştirilmesi düşünülen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının dağılımı nasıldır?
- İngilizce öğretim elemanı asistanlarının yerleştirildikleri eğitim kurumlarına göre dağılımı nasıldır?
- Avrupa Bölgesi ülkelerinin İngilizce öğretim elemanı asistanlarından kendi dillerini bilme beklentilerine göre dağılımı nasıldır?
- Başvuranlardan beklenen mesleki özelliklere göre ülkelerin dağılımı nasıldır?
- Türkiye’de istihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profil özellikleri nasıldır?

Araştırmanın önemi

İngilizce öğretimini geliştirmek amacıyla 2010-2011 öğretim yılından itibaren YÖK tarafından da uygulanan İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının, öğrencilerin İngilizce dil becerilerini geliştirebilmesi için etkili olarak uygulanması önem taşımaktadır. Bu nedenle, Türkiye ve diğer ülkelerin İngilizce öğretim elemanı asistanı seçim kriterlerinin incelenmesi, bu ülkeler arasında Türkiye’nin yeri ve durumunun belirlenmesi ve Türkiye’ye gelen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profil özelliklerinin incelenmesi sonucu elde edilen bulguların bütüncül bir yaklaşımla ortaya konulup, mevcut duruma ilişkin tespitler yapılması oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra, alanyazın incelendiğinde İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı programını ele alan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın bu yönüyle de alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın sınırlılıkları

Araştırma, 2011-2012 öğretim yılı İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programı için Avrupa bölgesindeki ülkelerin belirlemiş oldukları seçim kriterleri, aynı yıl için Türkiye’de istihdam edilen otuz üç İngilizce öğretim elemanı asistanından elde edilen veriler ve araştırma sürecinde ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu başlık altında araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve çözümlenmesi konularına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma kapsamında İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programını uygulayan ülkelerin seçim kriterleri ve Türkiye’ye gelen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profil durumu analiz edilmeye çalışıldığından araştırma betimsel tarama modelinde desenlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2011-2012 öğretim yılında Türkiye’ye gelen altmış İngilizce öğretim elemanı asistanı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında altmış İngilizce öğretim elemanı asistanına elektronik posta yoluyla anketler gönderilmiş ve otuz üç İngilizce öğretim elemanı asistanından anketlere yanıt alınmıştır. Türkiye’de istihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının bölgelere göre dağılımı Tablo 1’deki gibidir:

Tablo 1: İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	Sayı
Marmara	14
Ege	10
Karadeniz	10
İç Anadolu	8
Güneydoğu	7
Doğu Anadolu	6
Akdeniz	5
Toplam	60

Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programını uygulayan ülkelerin seçim kriterlerini incelemeye yönelik verilerin elde edilmesinde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bunun için öncelikle, araştırma soruları bağlamında bir analiz formu geliştirilmiştir. Bu analiz formunda ülkelerin ve yerleştirilmesi düşünülen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının bölgelere göre dağılımı, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının yerleştirildikleri eğitim kurumlarına göre dağılımı, ülkelerin İngilizce öğretim elemanı asistanlarından kendi dillerini bilme beklentilerine göre dağılımı ve başvuranlardan beklenen mesleki özellikler başlıkları sıralanmıştır. Doküman incelemesi kapsamında Amerikalı üniversite mezunlarının bu programa başvuruda faydalandıkları 2011-2012 yılı için 'Öğrenci Programı: Lisansüstü Eğitim, Araştırma ve Yurtdışında İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı' adlı broşür bu başlıklar kapsamında incelenmiştir.

İkinci olarak, Türkiye'de yirmi üniversiteye yerleştirilen altmış İngilizce öğretim elemanı asistanının profilinin belirlenmesi amacıyla anket yoluyla araştırma verileri toplanmıştır. Anket soruları hazırlanırken çeşitli profil belirleme çalışmaları incelenmiş ve bu kapsamda madde havuzu oluşturulmuştur. Bu sorulardan araştırma için en uygun olanları, araştırmanın özellikleri ışığında seçilerek ölçme aracı geliştirilmiştir. Hazırlanan Türkçe anket iki dilbilim ve iki program geliştirme uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda Türkçe form üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Türkçe form, İngilizceye çevrilmiş ve oluşturulan İngilizce form, anadili İngilizce olan iki okutmana incelenmek üzere verilmiştir. Uzmanların önerileri doğrultusunda nihai İngilizce form oluşturulmuştur. Türkçe form üzerinde de gerekli değişiklikler yapılarak, tekrar uzman görüşüne başvurulmuş ve nihai Türkçe form oluşturulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada doküman incelemesi sonucu verilerin çözümlemesinde betimsel analiz tekniği benimsenmiştir. Betimsel analiz aşağıdaki işlemler gerçekleştirilerek yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005):

- İncelenecek kriterler doğrultusunda analiz için temalardan oluşan bir inceleme formu oluşturulmuştur;
- Belirlenmiş olan her bir tema için bir kod verilmiştir.
- Oluşturulmuş olan bu tematik forma göre dokümanlar incelenerek analiz edilmişlerdir.
- Tematik form çerçevesinde veriler okunarak, temaların frekans değerleri çıkarılmıştır.
- Elde edilen verilerin çeşitli özellikleri frekansları ile özetlenerek yorumlanmıştır

Araştırma kapsamında geliştirilen anket ise betimsel istatistik çözümlemelerinden faydalanılarak analiz edilmiştir ve sonuçlar yorumlanmıştır. Anket yardımı ile elde edilen veriler incelenerek, frekans dağılımlarının bulunduğu tablolar hazırlanmıştır.

Bulgular

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın amaçlarına yönelik olarak, ülkelerin İngilizce öğretim elemanı asistanı seçim kriterlerine ilişkin bulgular ve İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profilinin incelenmesine ilişkin bulgular olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Bulgular, frekanslarını gösteren tablolarda sunulmuştur.

Avrupa Bölgesi Ülkelerinin İngilizce Öğretim Elemanı Asistanı Seçim Kriterlerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ulaşılan dokümanların incelenmesi sonrasında, bu programın dünyada elli üç ülkede ve beş dünya bölgesinde uygulanmakta olduğu görülmüştür. Avrupa Bölgesi ülkelerinin İngilizce öğretim elemanı asistanı seçim kriterlerine ilişkin veriler dört başlık altında toplanmıştır. Bunlar: Ülkelerin ve yerleştirilmesi düşünülen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının bölgelere göre dağılımı, yerleştirildikleri eğitim kurumlarına göre dağılımı, ülkelerin İngilizce öğretim elemanı asistanlarından kendi dillerini bilme beklentilerine göre dağılımı ve başvuranlardan beklenen mesleki özellikler olarak sınıflandırılmışlardır.

Ülkelerin ve yerleştirilmesi düşünülen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının Avrupa bölgelerine göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Yerleştirilmesi Düşünülen İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Avrupa Bölgelerine Göre Dağılımı

Bölge	Ülkeler	Ülke Sayısı	Yerleştirilmesi Düşünülen Sayı
Avrupa	Türkiye, Andorra, Ermenistan, Azerbaycan, Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Güney Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Georgia eyaleti, Almanya, Macaristan, İtalya, Karadağ, Lüksemburg, Makedonya, Malta, Moldova, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırbistan, İspanya, Slovakya	27	301*

*Bu sayının onunu Türkiye'ye yerleştirilmesi düşünülen İngilizce öğretim elemanı asistanları oluşturmaktadır. Ancak 2011-2012 öğretim yılında Türkiye'de istihdam edilen gerçek sayı altmıştır. Tahmini rakamlardır, ülkelerin ödenek sağlamasıyla artırılabilir.

Tablo 2 incelendiğinde, İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programını 2011-2012 öğretim yılında Avrupa bölgesinde uygulayan toplam yirmi yedi ülke bulunmaktadır. Elde edilen dokümanlar incelendiğinde, Avrupa bölgesine yerleştirilmesi düşünülen 301 kişiden en yüksek sayıyla 140'ının Almanya'ya ve 68'inin İspanya'ya yerleştirilmesi düşünüldüğü görülmüştür. Türkiye'ye her ne kadar 10 İngilizce öğretim elemanı asistanının yerleştirilmesi düşünülmüşse de, gerçekte yerleştirilen 60 kişidir. 2010-2011 verilerinin sunulduğu 'Worldwide Overview' (Dünyaya Genel Bakış) adlı metinde de bu öğretim yılında en çok İngilizce öğretim elemanı asistanı alan ülkelerin Almanya, İspanya ve Türkiye olarak sıralandıkları belirtilmiştir (Fulbright, 2011d). 2010-2011 ile 2011-2012 öğretim yıllarında en çok İngilizce öğretim elemanı asistanı istihdam edilen ülkelerin aynı olduğu görülmektedir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının yerleştirildikleri eğitim kurumlarına göre dağılımı Tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3: İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Yerleştirildikleri Eğitim Kurumlarına Göre Dağılımı

	Yerleştirilen Eğitim Kurumları					
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Danışma Merkezi	Tüm Seviyeler
Avrupa Bölgesi	İspanya İtalya	Almanya, Rusya	Andorra Bulgaristan Çek Cum. Fransa, İtalya Malta, Norveç, Rusya, İspanya Slovakya	Türkiye Ermenistan Azerbaycan Belçika, Bosna Bulgaristan Çek Cum. Georgia, Güney Kıbrıs Malta, Macaristan Lüksemburg Makedonya Moldova, Norveç Polonya Portekiz, Romanya, Slovakya, Sırbistan	Polonya Romanya	Ermenistan Azerbaycan Güney Kıbrıs Sırbistan Makedonya Moldova Karadağ Georgia
TOPLAM	2	2	10	20	2	8

Tablo 3 incelendiğinde, Avrupa bölgesinde yer alan 27 ülkeden 20'sinin İngilizce öğretim elemanı asistanlarını üniversitelere yerleştirmeyi planladıkları görülmektedir. Türkiye 2011-2012 öğretim yılında İngilizce öğretim elemanı asistanlarını üniversitelerde istihdam etmiştir. Bunun yanı sıra, 10 ülke liselere yerleştirme yapmayı düşünmektedir. 8 ülke İngilizce öğretim elemanı asistanlarını tüm seviyelere yerleştirebileceğini belirtmiştir. Ayrıca, 2 ülke ilkokula, 2 ülke de ortaokula yerleştirme yapmayı düşünmektedir. Polonya ve Romanya İngilizce öğretim elemanı asistanlarını danışma merkezlerine yerleştirmeyi düşünmektedir. Danışma merkezleri, bu ülkelerde Amerikan elçilikleri tarafından kurulan ve ülke vatandaşlarına Amerika'da eğitim fırsatları konusunda rehberlik sağlayan birimlerdir.

Ülkelerin İngilizce öğretim elemanı asistanlarından kendi dillerini bilme beklentilerine göre dağılımı Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Ülkelerin İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarından Kendi Dillerini Bilme Beklentilerine Göre Dağılımı

	Ülkeler	Ülke Sayısı
Tercih nedeni	Andorra, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Georgia, Almanya, Makedonya, Moldova, Portekiz, Sırbistan	11
Bilme zorunluluğu yok	Türkiye , Bosna Hersek, Güney Kıbrıs, Macaristan, Malta, Karadağ, Norveç, Polonya, Romanya, Slovakya	10
Yeterli seviyede bilme	Belçika, Lüksemburg, İspanya	3
Konuşma dilini bilme	Fransa, İtalya	2
Temel seviyede bilme	Rusya	1

Tablo 4 incelendiğinde, Avrupa bölgesinde yer alan 27 ülkeden 11'i İngilizce öğretim elemanı asistanlarının ülkelerinde konuşulan dili bilmelerinin onları seçmelerinde tercih nedeni olacağını belirtmişlerdir. 10 ülkenin İngilizce öğretim elemanı asistanlarından ülkelerinde konuşulan dili bilme zorunluluğu istemediği görülmektedir. Türkiye'de başvuran adayların Türkçe bilmelerinin onlara fayda sağlayacağını ancak bilmelerinin zorunlu olmadığını belirten ülkelerden biridir. Bunun yanında, Belçika, Lüksemburg ve İspanya ülke dillerinin yeterli seviyede bilinmesini şart koşmaktadır. Fransa ve İtalya, başvuranlardan özellikle konuşma dilini bilmelerini istemektedir. Rusya ise başvuranlardan temel seviyede Rusça bilmelerini istemektedir. Başvuranlardan beklenen mesleki özelliklere göre ülkelerin dağılımı Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5: Başvuranlardan Beklenen Mesleki Özelliklere Göre Ülkelerin Dağılımı

	Ülkeler	Ülke Sayısı
Öğretmenlik deneyimi (tercih nedenidir)	Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Makedonya, Polonya, Romanya, Sırbistan, Ermenistan, Karadağ, Azerbaycan, Georgia, Moldova, Güney Kıbrıs, Malta	14
Uluslararası eğitim ve eğitimsel danışmayla ilgilenme	Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Makedonya, Karadağ, Polonya, Romanya, Sırbistan, Ermenistan, Karadağ, Azerbaycan, Georgia, Moldova	14
İngiliz dili eğitimi, eğitim bilimleri, uygulamalı dilbilim, Amerikan kültürü ve edebiyatı, uluslararası ilişkiler, insan bilimleri, sosyal bilimler ya da siyaset bilimi lisans derecesine sahip olma	Türkiye , Makedonya, Güney Kıbrıs, Norveç, Karadağ, Azerbaycan, Georgia, Moldova, Norveç, Portekiz,	10
Konuşma asistanı olarak görev alma	Türkiye , Makedonya, Rusya, Ermenistan, Azerbaycan, Georgia, Moldova	7
Gidilen ülkenin hedef dilinde kariyer planlama	Andorra, Belçika, Almanya, Lüksemburg, İspanya	5

Tablo 5'den ülkelerin başvuranlardan istedikleri mesleki özelliklerin bireysel özelliklerden daha fazla olduğu görülmektedir. 14 ülke başvuranların öğretmenlik deneyimine sahip olmasının tercih nedeni olduğunu belirtmiştir. İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının ön şartı olarak öğretmenlik deneyimi aranmamaktadır ancak deneyim sahibi olma tercih nedeni olabilmektedir.

Bunun yanı sıra, 14 ülke başvuranlardan uluslararası eğitim ve eğitimsel danışmayla ilgilenmeleri durumunda başvurularını istemektedir. Ayrıca, 10 ülke İngiliz dili eğitimi, eğitim bilimleri, uygulamalı dilbilim, Amerikan kültürü ve edebiyatı, uluslararası ilişkiler, insan bilimleri, sosyal bilimler ya da siyaset bilimi lisans derecesinden birisine sahip olanların başvurularını istemektedir. İngilizce öğretim elemanı asistanlığı programının ön şartı herhangi bir alandan lisans mezunu olmaktır ancak 10 ülke İngiliz dili eğitimi, eğitim bilimleri vb. alanların mezunlarını tercih etmektedir. Bu ülkelerin içinde bulunan Türkiye'de sosyal bilimler, insan bilimleri, İngiliz dili eğitimi ve Amerikan kültürü ve edebiyatı mezunlarını tercih etmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin de dâhil olduğu 7 ülke başvuranlardan tek başlarına bir dersi yürütmelerini ve bunun yanı sıra konuşma asistanı olarak mevcut öğretim elemanlarına yardımcı olmalarını istemektedir. Bu durum Türkiye'de İngilizcenin İngilizceyi anadili olarak konuşan kişilerden yararlanılarak öğretilmesinin istendiği şekilde değerlendirilebilir. Bunun yanında, 5 ülke başvuranlardan kendi ülke dillerinde kariyer planlayanları tercih edeceğini belirtmektedir.

İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Profillerinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profillerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan anketten elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının cinsiyet ve yaş dağılımları

Veri toplanan otuz üç İngilizce öğretim elemanı asistanının 20'si kadın, 13'ü erkektir. Bu kişilerden 17'si 20-23 yaş aralığında, 13'ü 24-27 yaş aralığında, 3'ü ise 28-31 yaş aralığındadır.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının Türkçe bilgi düzeyleri

Anket sorularına cevap veren otuz üç İngilizce öğretim elemanı asistanının tamamı Türkçe bildiklerini belirtmiştir. Bunlardan 21'i temel düzey, 11'i orta, 1'i de ileri düzeyde Türkçe bildiklerini ifade etmiştir. Ayrıca, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının 16'sı Türkçeyi Türkiye'de öğrenmeye başladıklarını, 15'i Türkçeyi Amerika'da öğrenmeye başladıklarını, 2'si farklı ülkelerde Türkçe öğrenmeye başladıklarını belirtmiştir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının eğitim geçmişleri

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının 17'si lisans ana dal mezunu, 12'si ana dalın yanında yan dal mezunu, 3 tanesi ana dalın yanında yüksek lisans mezunu, 1 tanesi hem ana dal, hem yan dal hem de yüksek lisans mezunudur.

Sadece ana dal mezunu olduğunu belirten 17 İngilizce öğretim elemanı asistanından 3'ünün uluslararası ilişkiler, 3'ünün dilbilim, 2'sinin siyaset bilim, 2'sinin klasikler, 1'inin müzik eğitimi, 1'inin Fransızca eğitimi, 1'inin İngilizce eğitimi, 1'inin Alman Edebiyatı, 1'inin antropoloji, 1'inin sanat tarihi, 1'inin tarih bölümü mezunu oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, yüksek lisans mezunu olan 4 İngilizce öğretim elemanı asistanından 2'sinin dil öğretimi alanında, diğer 2'sinin de uluslararası ilişkiler bölümünde yüksek lisanslarını yaptıkları belirlenmiştir.

Bunun yanında, asistanların 4'ünün lisans mezuniyet not ortalaması 3,01 ile 3,50 arasında, 27'sinin lisans mezuniyet not ortalaması 3,51 ile 4,00 arasındadır. Asistanlardan 2'sinin lisans mezuniyet not ortalaması ise 4'lük sisteme göre hesaplanmamıştır. Asistanların birçoğunun hem ana dal, hem yan dal tamamlamaları ve lisans mezuniyet not ortalamalarının yüksek oluşu onların akademik olarak başarılı olduklarını göstermektedir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının 30'u lisans öğrenimleri sırasında bir kültürel değişim programından faydalandıklarını belirtmiştir. 3'ü bir kültürel değişim programından faydalanmadığını ya da yurtdışında hiç okumadığını ifade etmiştir. Kültürel değişim programlarından faydalananların genellikle 3 ay ile 10 ay arasında farklı bir ülkedeki üniversitede alanlarıyla ilgili eğitimlerine devam ettikleri görülmektedir. İngilizce öğretim elemanı asistanları Fransa, Almanya, İngiltere, İspanya, İtalya, Çin, Arjantin, Şile, Mısır, Türkiye, Afrika, Belçika, İrlanda, Hindistan, Yunanistan, Avustralya, Kore ve Meksika gibi ülkelerde kültürel değişim öğrencisi olarak eğitim gördüklerini belirtmişlerdir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının öğretmenlik formasyonuna sahip olma durumları

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının, sadece 10'u öğretmenlik formasyon sertifikasına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlik formasyon sertifikasına sahip olduğunu belirten bu 10 kişiden, 2'sinin dil öğretimi alanında yüksek lisans eğitimine sahip oldukları, 3'ünün eğitim alanında lisans derecesine sahip oldukları, 2'sinin TESOL (Anadili İngilizce Olmayanlara İngilizce Öğretimi) sertifikasına sahip oldukları, 3'ünün ise sadece 1 aylık (40 saatlik) eğitimle öğretmenlik formasyonuna sahip oldukları belirlenmiştir.

Bu sonuç, İngilizce öğretim asistanı olarak görevlendirilenlerin, öğretmenlik yeterliklerinin yeteri kadar bilinmediği veya dikkate alınmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bir dili iyi konuşan birinin o dili de iyi öğretebileceği düşüncesinin bilimsel olarak doğru bir yaklaşım olmadığı düşünülmektedir (Chang, 2011; Çelik, 2006). Dolayısıyla öğretimden sorumlu kişilerin öğretmenlik yeterliklerinin sorgulanması oldukça önemlidir. Öğretmenliğin özel bilgi ve beceri gerektiren bir meslek olduğu dikkate alındığında, program kapsamında öğretmenlik meslek bilgi ve becerilerine sahip öğretim asistanlarının seçilmesine öncelik verilmemesinin programın etkililiği için sorun oluşturabileceği düşünülmektedir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının, istihdam edildikleri üniversitelerdeki ders yükleri, dersleri yürütüş şekli ve verdikleri derslerin çeşitleri

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının 5'i haftada 6-10 saat arası, 2'si 11-15 saat arası, 17'si 16-20 saat arası, 9'u 21-25 saat arası derse girdiklerini belirtmişlerdir. Programın şartları arasında İngilizce öğretim elemanı asistanlarının haftada 20 saate kadar derse girebilecekleri öngörülmüştür. Ancak İngilizce öğretim elemanı asistanlarının ders yükleri incelendiğinde, üniversiteler arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bazı üniversitelerde İngilizce öğretim elemanı asistanları 6-7 saat derse girerken, bazılarında ise 20 saatin üstünde derse girmektedirler.

Bunun yanı sıra, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının 26'sı dersleri tek başlarına yürüttüklerini, 1 tanesi başka bir öğretim elemanı ile birlikte derslere girdiğini, 6 tanesi hem tek başına hem de başka bir öğretim elemanı ile beraber derslere girdiklerini belirtmiştir. Programın amacında da belirtildiği gibi, İngilizce öğretim elemanı asistanları mevcut İngilizce öğretim elemanlarına yardımcı olmak üzere görevlendirilmektedirler. Ancak birçok üniversitede İngilizce öğretim elemanı asistanları tek başına ders vermekle görevlendirilmiştir. İngilizce öğretim asistanlarının büyük kısmının öğretmenlik formasyonuna sahip olmadıkları dikkate alındığında bu öğretim asistanlarının tek başlarına dersleri yürütmelerinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının istihdam edildikleri üniversitelerde verdikleri dersler incelendiğinde, 21'inin Yabancı Diller Yüksekokulu'nda konuşma dersi verdiğini, 14'ünün farklı fakültelerin çeşitli bölümlerinde konuşma dersi verdiğini, 7'sinin Meslek Yüksekokulu'nda konuşma dersi verdiğini tespit edilmiştir. Bunun yanında, 5'inin İngilizce konuşma kulübünde ders verdiğini, 3'ünün akademik ve idari personele yönelik konuşma dersi verdiğini belirlenmiştir. İngilizce öğretim elemanı asistanlarının verdikleri derslerde de bazı farklılıklar göze çarpmaktadır. Örneğin, anket formunda ilgili soruya, konuşma derslerinin yanında 2 öğretim elemanı asistanı "Mesleki İngilizce", 1'i "IELTS sınav hazırlık" dersi, 1'i "Filmlerle İngilizce", 1'i "Amerikan Kültürü", 1'i "İngiliz Kültürü", 1'i "İngiliz Drama ve Analizi", 1'i "İngilizce Roman Analizi", 1 kişide "İngilizce Yazım Teknikleri" dersi verdiğini belirtmiştir. Dil öğretim asistanı olarak istihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının, Drama, Kültür, Roman Analizi gibi edebiyat ağırlıklı dersleri yürütmelerinin programın amaçları ile uyum sağlamadığı dikkati çekmektedir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının "İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı" programı kapsamında kendileri ve Türk öğrenciler için hedefledikleri kazanımlar

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının programa ilişkin amaçları sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde, 26'sının Türkçe öğrenmeyi, 20'sinin Türkiye'de seyahat edip, Türk insanlarını, Türk kültürünü tanımayı, 17'sinin öğretmenlik deneyimi kazanmayı, 16'sının öğrencilere otantik konuşma ve dinleme becerisi kazandırmayı, 4'ünün kendilerini kişisel olarak geliştirmeyi, 4'ünün öğrencilerin İngilizceye değer vermelerini sağlamayı, İngilizcenin eğlenceli olabileceğini göstermeyi, 4'ünün Türk Eğitim Sistemi'ni daha iyi anlamayı, 3'ünün Türk ve Amerikalılar arasında kültürel anlayışı geliştirmeyi, 3'ünün farklı bir ülkede yaşama deneyimi kazanmayı, 2'sinin öğrencilere Amerikan kültürünü tanıtmayı, 2'sinin öğrencilerde seyahat etme ve dünyayı keşfetme isteği uyandırmayı, 2'sinin Türkiye'de alanıyla ilgili araştırma yapmayı, 2'sinin Türk insanlarıyla güçlü ilişkiler kurmayı, 1'inin farklı bir kültürdeki hayatı görerek Amerika'da göçmen nüfusla daha iyi çalışmayı, 1'inin Türk tarihini ve onun Türk kültürünü nasıl etkilediğini araştırmayı, 1'inin program dışı etkinliklerde üniversitede aktif katılımcı olmayı, 1'inin Amerikalılar hakkında iyi bir etki bırakmayı, 1'inin de yerel topluma entegre olmayı amaçladıklarını görülmektedir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının karşılaştıkları sorunlar

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin Tablo 6 incelendiğinde, bu sorunların istihdam edildikleri üniversitelere ilişkin sorunlar, öğrencilere ilişkin sorunlar ve programın düzenleyicilerine ilişkin sorunlar başlıkları altında toplandığı görülmektedir.

Tablo 6: İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Karşılaştıkları Sorunlar

Karşılaşılan Sorunlar	f
İstihdam edildikleri üniversitelere ilişkin sorunlar	44
Üniversiteler arasında tutarsızlıklar	22
Diğer öğretim elemanlarıyla iletişim eksikliği	11
Hazır programların olmayışı	4
Bürokratik işlerin uzun sürmesi	4
Elektronik kaynaklara erişim sıkıntısı	1
Yeterli bilgilendirme yapılmaması	1
Üniversiteye entegre olamama	1
Öğrencilere ilişkin sorunlar	14
Dil öğrenmeye istekli olmamaları	11
Sınıfta disiplini sağlayamama	2
Derse katılmama	1
Programın düzenleyicilerine ilişkin sorunlar	4
YÖK ve Fulbright arasında iletişim eksikliği	2
Türkçe öğrenmede yeterince destek verilmemesi	2

Üniversitelere ilişkin sorunlar kapsamında 22 İngilizce öğretim elemanı asistanı üniversiteler arasında dil asistanlarının ders yükleri, verdikleri dersler ve derslerin yürütülüş biçimleri konusunda tutarsızlık olduğunu belirtmiştir. İngilizce öğretim elemanı asistanlarının istihdam edildikleri üniversitelerdeki ders yükleri, dersleri yürütüş şekli ve verdikleri derslerin çeşitleri kısmında da tartışıldığı gibi, bazı İngilizce öğretim elemanı asistanları haftada 6-10 saat arası derse girerken, bazıları 20 saatin üstünde ders vermektedir. Bunun yanında, bazı İngilizce öğretim elemanı asistanları konuşma derslerinin yanında; drama, roman, yazım teknikleri gibi dersler vermektedirler. Bunun yanı sıra, 11 İngilizce öğretim elemanı asistanı kendileri ve bölümdeki diğer öğretim elemanlarıyla aralarında iletişim eksikliği yaşadığını belirtmişlerdir. Bölümdeki diğer öğretim elemanlarının önemli bilgileri onlara kasıtlı olarak iletmediklerini, onların kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerini sorguladıklarını ancak bunu kendileriyle paylaşmaktan kaçındıklarını ve sınav, proje vb. işler için sürekli olarak kendi derslerini böldüklerini ya da iptal ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının 4'ü üniversitelerinde konuşma ve dinleme dersleri için hazırlanmış bir program ve kitap olmadığını, bu nedenle her şeyi kendilerinin geliştirmek zorunda olduğunu ve bunun çok zaman alıcı olduğunu belirtmiştir. Bu sorunların yanında, 4 İngilizce öğretim elemanı asistanı üniversitelerinin yeni kurulmuş olmasından dolayı bürokratik işlerin uzun sürdüğünü, bu nedenle bazı sıkıntılar (ödemelerde gecikmeler vb.) yaşadıklarını ifade etmiştir. 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı üniversitesinde öğretim araç-gereçlerine (hoparlör, projektör vb.) erişim sıkıntısı yaşadığını belirtmiştir. 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı çalışma saatleri ve sınıf dışı görev ve sorumlulukları konusunda bilgilendirme yapılmadığını belirtmiştir. 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı üniversitesinde öğrenci ve meslektaşlarla etkileşim için gerekli olanakların yaratılmadığını, okula entegre olamadıklarını belirtmiştir.

Öğrencilere ilişkin sorunlar kapsamında 11 İngilizce öğretim elemanı asistanı öğrencilerin dil öğrenme konusunda isteksiz olduklarını belirtmişlerdir. 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı ise sınıfta disiplini sağlamada sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Bunun nedeni olarak da, öğrencilerin yeterince olgun olmadıklarını göstermişlerdir. 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı da konuşma derslerinin not ortalamasına katılmamasından dolayı öğrencilerin derse katılımında sorunlar yaşadığını belirtmiştir.

Programın düzenleyicilerine ilişkin sorunlar kapsamında 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı YÖK ve Fulbright Türkiye Komisyonu arasında etkili bir iletişim olmaması sonucu üniversitelerinde ihtiyaçtan fazla İngilizce öğretim elemanı asistanının istihdam edildiğini belirtmiştir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının “İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı” programının geliştirilmesine yönelik önerileri

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının bu programın geliştirilmesine yönelik önerilerine ilişkin yanıtları Tablo 7’deki gibidir:

Tablo 7. İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlarının Programın Geliştirilmesine Yönelik Önerileri

Öneriler	f
Üniversitelerin ders yükü vb. konularda standartlaşması	22
Öğretmenlik eğitimi verilmesi	6
YÖK-Fulbright ve üniversiteler arasında etkili iletişim sağlanması	2
YÖK ve Fulbright’ın programı Mayıs ayından önce organize etmesi	2
Burs yenileme garantisinin verilmesi	2
Şehir seçimine ilişkin söz hakkı verilmesi	2
Kişiliklerine uygun yerleştirmeler yapılması	2
Türkçe öğrenmeleri konusunda daha çok destek sağlanması	2
Diğer öğretim elemanları ve yöneticilerden daha çok destek sağlanması	1
Üniversiteye entegre olmalarının sağlanması	1
Öğretmenlik deneyimi olanlara öncelik verilmesi	1
Üniversiteler ve çevre illerin tanıtılması	1
Toplam	44

Tablo 7 incelendiğinde, 22 İngilizce öğretim elemanı asistanının üniversiteler arasında dil asistanlarının ders yükleri, verdikleri dersler ve derslerin yürütülüş biçimleri konusunda tutarsızlık olduğunu, bu konuda standartlaşmaya gidilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla beraber, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının görev ve sorumluluklarının üniversitelere net bir şekilde açıklanmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir. İngilizce öğretim asistanlarından bazıları kendi öğretmenlik becerilerinde yetersizlik olduğunu belirterek, bu yetersizliklerini giderecek bir eğitim programına dâhil olmak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı tarafından YÖK- Türkiye Fulbright Komisyonu ve üniversiteler arasında daha iyi iletişim olması ve üniversitenin ihtiyaç duyduğu kadar İngilizce öğretim elemanı asistanının istihdam edilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Bunun yanı sıra, 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı YÖK ve Fulbright’ın bu programı Mayıs ayından önce organize etmelerini önermiştir. Deneyim kazanan bir dil asistanının bir sonraki yılda aynı işte çalışabilmesi için 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı kendilerine burslarını yenileme garantisi verilmesini önermiştir. Ayrıca, 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı kendilerine hangi şehirde çalışacaklarına ilişkin söz hakkı verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bunun yanında, 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı kendileriyle görüşmeler yapılarak onların kişiliklerine daha uygun yerleştirmeler yapılması gerektiğini önermiştir. 2 İngilizce öğretim elemanı asistanı ise kendilerine Türkçe öğrenmeleri konusunda programın ve komisyonun daha çok destek vermesi gerektiğini savunmuştur. 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı ise diğer öğretim elemanı ve yöneticilerden onlara daha çok destek sağlanması gerektiğini savunmuştur. 1 İngilizce öğretim elemanı ise kendilerinin üniversiteye daha iyi uyum sağlamaları için resmi bir toplantıyla üniversiteye tanıştırmalarını önermiştir.

Bunların yanı sıra, 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı program kapsamında öğretmenlik deneyimi olan İngilizce öğretim elemanı asistanlarına öncelik verilmesini önermiştir. 1 İngilizce öğretim elemanı asistanı ise kendilerine üniversiteler ve çevre iller hakkında daha çok bilgi verilmesi gerektiğini dile getirmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Son yıllarda ülkemizde dil öğretimine ve dilin iletişimsel yaklaşımla öğretimine verilen önemin giderek artmasıyla, YÖK Fulbright Komisyonu ile yaptığı anlaşma kapsamında 2010-2011 öğretim yılından itibaren yeni kurulan üniversitelerde konuşma asistanı olarak yer alacak Amerikalı lisans mezunu İngilizce öğretim elemanı asistanları istihdam etmektedir. Bu araştırmada İngilizce Öğretim Elemanı Asistanlığı programını uygulayan ülkelerin seçim kriterlerinin incelenerek bu ülkeler arasında Türkiye’nin yeri ve durumunun belirlenmesi ile Türkiye’de istihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profil özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında ulaşılan dokümanların incelenmesi sonrasında, bu programın dünyada elli üç ülkede ve beş dünya bölgesinde uygulanmakta olduğu görülmüştür. Türkiye bu ülkeler arasında 2011-2012

öğretim yılında altmış İngilizce öğretim elemanı asistanı istihdam ederek Almanya ve İspanya'dan sonra en çok dil asistanı alan ülke olmuştur. Türkiye İngilizce öğretim elemanı asistanlarını genellikle yeni kurulan üniversitelerde görevlendirmektedir. Avrupa Bölgesi'nde ise İngilizce öğretim elemanı asistanlarının ilkökul, ortaokul, lise, üniversite, Amerikan eğitimi ile ilgili danışma merkezleri ve tüm seviyelerde de görevlendirildikleri dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, Türkiye İngilizce öğretim elemanı asistanlarına Türkçe bilme koşulu koymamaktadır. Mesleki özellikler açısından ise Türkiye başvuranlardan İngiliz dili eğitimi, eğitim bilimleri, uygulamalı dilbilim, Amerikan kültürü ve edebiyatı, uluslararası ilişkiler, insan bilimleri, sosyal bilimler ya da siyaset bilimi lisans derecesine sahip olmalarını istemektedir. Ancak etkili bir dil öğretimi ve programın daha iyi işleyişi için YÖK'ün, İngilizce öğretim elemanı asistanlarını istihdam ederken dil öğretimi alanında eğitimi olanlara öncelik vermesi önemlidir.

İngilizce öğretim elemanı asistanlarının profillerinin incelenmesine ilişkin olarak da, Türkiye Türkçe bilmeyi ön şart olarak koymamış olmasına karşın, İngilizce öğretim elemanı asistanlarının tamamının temel düzeyde olsa Türkçe bildikleri belirlenmiştir. Türkiye'de görev yapacak İngilizce dil asistanlarının gerek Türkiye'deki yaşama uyum sağlayabilmeleri gerekse öğrenci ve öğretim elemanları ile daha rahat iletişime girebilmeleri için temel düzeyde Türkçe bilmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca, profil incelemesiyle 23 İngilizce öğretim elemanı asistanının öğretmenlik formasyonuna sahip olmadığı, öğretmenlik formasyonuna sahip olanların da bunu kısa süreli eğitimlerle aldıkları belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleğe hazırlık döneminde iyi yetiştirilmeleri, öğretmenlik uygulamalarıyla deneyim kazanmaları büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, bulgular kısmında da tartışıldığı gibi etkili dil öğretimi için sadece ana dilinin İngilizce olması yeterli gözükmemektedir (Chang, 2011; Çelik, 2006).

Bunun yanı sıra, üniversiteler arasında İngilizce öğretim elemanlarının ders yükleri, dersleri yürütüş şekli ve verdikleri dersler konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Bu konuda standartlaşmaya gidilerek, üniversitelerin İngilizce öğretim elemanı asistanlarını görev ve sorumluluklarının gerektirdiği biçimde çalıştırmaları sağlanmalıdır. Bu sorun 22 İngilizce öğretim elemanı tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca, İngilizce öğretim elemanı asistanları bölümlerindeki diğer öğretim elemanlarından yeterince destek alamadıklarını dile getirmişlerdir. Programın etkili işlemesi için, yöneticilerin ve diğer öğretim elemanlarının İngilizce öğretim elemanı asistanlarına rehber olmaları, program geliştirme, materyal geliştirme, öğretim, sınavlar vb. konularda ihtiyaç duyduklarında gerekli desteği vermeleri önemlidir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde hem uygulama hem de ileride bu alanda yapılacak araştırmalara yönelik şu öneriler sunulabilir:

- İstihdam edilecek İngilizce öğretim elemanı asistanları seçilirken dil öğretimi alanında eğitim almış olanlar tercih edilmelidir.
- İstihdam edilen İngilizce öğretim elemanı asistanlarına daha etkili olmalarını sağlamak için öğretmenlik meslek bilgisi alanında dersler verilmelidir.
- Programın uygulandığı üniversiteler arasında programın uygulanışı konusunda standartlaşma sağlanmalıdır.
- Üniversitelerin asistanları YÖK tarafından belirlenen görev ve sorumluluklara uygun olarak çalıştırmaları gerekmektedir.
- Türkiye'de istihdam edilen İngilizce öğretim elemanlarının konuşma derslerindeki etkililiğine ilişkin çalışmalar yapılmalıdır.

Sonuç olarak, Türkiye'de iki yıldır uygulanmakta olan bu program İngilizcenin iletişimsel yaklaşımla öğrencilere sunulması bağlamında faydalı olabilir ancak tespit edilen eksikliklerin giderilmesi programın daha sağlıklı işleyişi bakımından gereklidir.

Kaynaklar

- Ahmed, F. (2004). *ESL/EFL students' attitudes to native and nonnative speaker teachers of English in two university settings*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, York University, United Kingdom.
- Al-Omrani, A.H. (2008). *Perceptions and attitudes of Saudi ESL and EFL students toward native and nonnative English-speaking teachers*. Yayınlanmamış doktora tezi, Indiana University, USA.
- Akpınar, C. (1996). *A comparison between native-speaker teachers and non-native speaker teachers in their attitudes to feedback on writing*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Chang, T.S. (2011). *Whose voices? Perceptions concerning native English speaking and non-native English speaking tutors in the writing center*. Yayınlanmamış doktora tezi, Southern Illinois University, USA.

- Çelik, S. (2006). A concise examination of the artificial battle between native and non-native speaker teachers of English in Turkey. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (2), 371-376.
- Ezberci, E. (2005). *Native English speaking teachers and non-native English speaking teachers in İstanbul: A perception analysis*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Ferguson, A. (2005). *Student beliefs about their foreign language instructors: A look at the native-speaker/non-native speaker issue*. Yayınlanmamış doktora tezi, Arizona University, USA.
- Fulbright, (2011a). *Türkiye Fulbright eğitim komisyonu*. <http://www.fulbright.org.tr> adresinden 9 Kasım 2011 tarihinde alınmıştır.
- Fulbright, (2011b). *U.S. department of state, Fulbright*. <http://fulbright.state.gov/uploads/4c/0a/4c0ac0cbd6cd72c20372d1b28d9b9805/Fulbright-ETA-Program.pdf> adresinden 9 Kasım 2011 tarihinde alınmıştır.
- Fulbright, (2011c). *Fulbright program for U.S. students*. <https://us.fulbrightonline.org/documents/U.S.%20Brochure%202011-2012.pdf> adresinden 9 Kasım 2011 tarihinde alınmıştır.
- Fulbright, (2011d). *Fulbright program for U.S. students*. http://us.fulbrightonline.org/documents/StudentWorldwide_2010-11.pdf adresinden 15 Kasım 2011 tarihinde alınmıştır.
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and principles in language teaching*. England: Oxford University Press.
- Ma, L.P.F. (2012). Strengths and weaknesses of NESTS and NNESTs: Perceptions of NNESTs in Hong Kong. *Linguistics and Education*, 23, 1-15.
- Medgyes, P. (1992). Native or non-native: Who is worth more?. *ELT Journal*, 46 (4), 340-349.
- Rui-min, F. (2009). Fulbright foreign language teaching assistants acting as cultural ambassadors on the campus. *Sino-US English Teaching*, 6 (3), 31-35.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu) (2011). <http://www.yok.gov.tr/content/view/907> adresinden 9 Kasım 2011 tarihinde alınmıştır.
- Weiss, L. (2010). *Factors influencing oral corrective feedback provision in the Spanish foreign language classroom: Investigating instructor native/nonnative speaker status, SLA education, & teaching experience*. Yayınlanmamış doktora tezi, Georgetown University, USA.

Extended Abstract

Fulbright Education Commission has a variety of programmes for students, teachers and academics. One of the most comprehensive programs of the commission is English Teaching Assistantship (ETA) program. With the English Teaching Assistantship (ETA) Program, which first started during the 2010-2011 academic year in Turkey through an agreement between the Council of Higher Education and the Fulbright Education Commission, American university graduates are employed as speaking assistants in newly-established universities in Turkey. This program aims to improve students' speaking skills and let them practice English with a native speaker. The ETA program is offered in approximately 55 countries located around the world.

This research aims to analyze the selection criteria of countries offering ETA program and to determine the place and position of Turkey among these countries. We also analyze the profiles of English Teaching Assistants currently employed at 20 Turkish universities for the 2011-2012 academic year. This study is important in terms of drawing attention to the application of ETA program in Turkey, and suggestions are made in order to improve the program's weaknesses. This study is limited to the selection criteria of countries in the Europe region for the 2011-2012 academic year and data obtained from 33 English Teaching Assistants (ETAs) who are currently employed in Turkey.

This research has been carried out by using the descriptive survey method. The data related to the selection criteria of countries has been collected via document analysis, and the data related to the English Teaching Assistants' profiles has been collected through a survey prepared by the researchers. The data gathered from document analysis has been subjected to descriptive analysis and for data gathered from the survey, statistical analysis has been done and frequencies have been calculated.

The research findings indicate that Turkey is the third country that employs ETAs most after Germany and Spain and Turkey places the ETAs mostly in newly-established universities. However, in Europe

region ETAs are also placed in primary, middle and high schools, universities and advising centers that administer an educational and cultural exchange program between the European country and the USA. Another finding of the study is that Turkey does not require the ETAs to know Turkish. However, Russia asks the ETAs to know basic Russian. Belgium, Luxembourg, Spain require the ETAs to be proficient in the language that is spoken in these countries.

Moreover, Turkey prefers ETAs to be from the graduates of English, education, linguistics, social sciences departments but it is not required. However, just being a native speaker of English may not guarantee being a good and an effective language teacher. Turkey also asks the ETAs to serve as conversation instructors. Turkey does not require the ETAs to have teaching experience. However, countries such as Bosnia, Bulgaria, Czech Republic, Macedonia, Poland, Romania, Montenegro, Armenia and Azerbaijan prefer ETAs who have teaching experience.

Furthermore, based on the analysis of the profiles of ETAs, it was found that all the ETAs know Turkish and they have high undergraduate grade point averages which show they are academically successful. 12 of them have minor degrees as well as major degrees and 3 of them have master's degree. It was also found that only 10 of them have formal teaching education and those who have education got it with short-term courses like TESOL. Also, some inconsistencies between universities related to workload, type of teaching and the courses they teach were depicted by ETAs. Out of 33 ETAs, 9 of them teach 21-25 hours a week. However, teaching up to 20 hours is a prerequisite of the program. Also, it was found that 26 ETAs teach the courses by themselves, 1 ETA teaches with a co-teacher and 6 ETAs teach both by himself/herself and with a co-teacher. However, the prerequisite of the program is that ETAs should assist the existing instructors and they should not be let teach by themselves. Another finding of the study is that ETAs teach some different courses such as Vocational English, Preparation for IELTS, American Culture, British culture, Novel Analysis, English with Movies, English Writing Techniques and English Drama and Analysis; however, ETAs are employed as conversation instructors. They may not be competent to teach other courses.

The suggestions that can be made according to the research results are; when employing ETAs, those who have education in language teaching should be preferred. ETAs should be trained (such as classroom management, material development) to make them more effective. The application of the program should be standardized between universities in Turkey and studies should be conducted related to the effectiveness of ETAs in speaking courses.